

VERSLAG VAN DE EUROPA-AFRIKA VERZOENINGSCONFERENTIE KINSHASA 19-21 JUNI 2008 + LUBUMBASHI 23 JUNI

Deze verzoeningsconferentie was (na Berlijn 2005, Harare 2006, Libreville 2007) de **vierde grote conferentie** in het kader van het "Europe-Africa Reconciliation Process" (EARP, opgestart in 1999). De bedoeling was dat afgevaardigden van de Europese landen die meegedaan hadden aan de kolonisatie in Afrika, aan hun ex-kolonies de historische schuld zouden belijden van alle onrecht, onderdrukking en wreedheden die in die tijd gebeurd waren. Het is bijna onmogelijk om de intense beleving van een reis naar Afrika en van een verzoeningsconferentie over te brengen aan degenen die er niet bij waren. In ieder geval is deze opdracht boven de verwachtingen van alle deelnemers uitgesproeid.

Laten we beginnen bij het begin.

Op 16 juni vertrokken we al vanop Zaventem. De **Belgische delegatie** die deze keer mee was, bestond uit Willy De Vylder (Haacht) en Ignace Demaerel (Schaarbeek), Nestor en Domie Kamuanga (voorganger in Brussel met zijn vrouw, beide van Kongolese afkomst); Albert Leclercq (voorganger in Ukkel) was reeds in Kongo vanwege een andere zendingsreis, en vervoegde ons in Kinshasa. In de voorbereidingsperiode was ons gevraagd om een sterke Belgische delegatie te verzamelen, met liefst ook vertegenwoordigers van de politiek, van de katholieke kerk en van het koningshuis. Wat betreft dit laatste hebben we alle registers opengetrokken, al onze contacten benaderd, gemaïld, gebeld, en hoewel sommigen zeker sympathiek stonden tegenover het initiatief, was niemand in staat om erbij te zijn. Enfin, met deze beperkte delegatie hebben we alles gegeven wat we konden en heel veel bereikt.

Voor het overige waren er, wat de **Europese delegatie** betreft, 5 afgevaardigden uit Engeland, 1 uit Schotland, 1 uit Wales, 1 uit Duitsland, 2 uit Nederland (samen dus 5 landen van de 14 die bij de kolonisatie betrokken waren). Uiteindelijk waren we met 20 Europeanen ginds. Van de **Afrikaanse delegatie** waren er afgevaardigden uit Kongo, Kongo-Brazzaville, Rwanda, Burundi, Kenia, Nigeria, Angola, Zimbabwe en Zuid-Afrika. Als Europese delegatie werden wij, ik kan het niet anders noemen, als ministers ontvangen: we werden overal zeer officieel verwelkomd, op de eerste rij of het podium gezet, onder constante begeleiding heen en weer getransporteerd, met cadeaus overladen, en gelogeerd in een chique hotel. Wijzelf hadden een eenvoudig pension gereserveerd, maar het Congolese comité was nogal beledigd hierdoor en stond erop om ons de echte Afrikaanse gastvrijheid te betonen en ons, op hun kosten, als eregasten te ontvangen. We hebben ons nederig en dankbaar onderworpen aan hun schikkingen.

De conferentie zelf vond plaats op 19-21 juni in de "Cathédrale du Centenaire", een moderne protestantse kathedraal, gebouwd door de "Eglise du Christ au Congo", een samenwerkingsverband van 65 protestantse denominaties. De kathedraal telt volgens sommigen 10.000 plaatsen, met minstens 5000

zitplaatsen (bij de slotsamenkomst zat de zaal in ieder geval vol).

Er was uiteraard heel veel enthousiaste muziek en dans, gebracht door verschillende kleurrijke koren en groepen. Bij de openingssamenkomst kwam de minister van staat, de directe vertegenwoordiger van de president, de conferentie openen, de uitdrukkelijke steun van de president betuigen en expliciet onder de bescherming

van God plaatsen. Voor ons Europeanen is het een verademing om te zien hoeveel ruimte er voor God is in de Afrikaanse politiek: de geforceerde scheiding tussen kerk en staat kennen ze ginds niet en het is heel "normaal" en aanvaard voor een christen politicus om te bidden en in zijn toespraken politiek met geloof te verbinden. Er waren voorts verschillende toespraken over de voorgeschiedenis van het verzoeningsproces, de geschiedenis van de kolonisatie met haar wreedheden, vernederingen en onrechtvaardigheden, en over de noodzaak van vergeving en verzoening. Op de tweede dag werden we als Europeanen weer verrast: één persoon van het Congolese comité had het van God op zijn hart gekregen om een collecte te houden voor de Europese afvaardiging, als restitutie voor alles wat Afrikanen in de loop der eeuwen van Europeanen gestolen hadden, als profetische daad om te breken met deze mentaliteit; we werden verlegen en beschaamd om deze krachtige geestelijke daad.

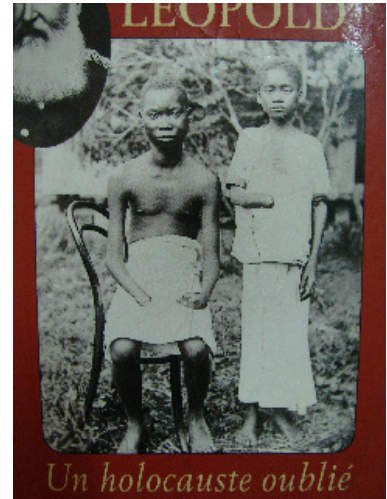

Bij de **slotsamenkomst** waren enkele ministers en parlementairen tegenwoordig, de gouverneur van de provincie Kinshasa, en een hele rij bisschoppen. De minister van staat was weer aanwezig. Vijf Europese delegaties beleden, op hun knieën, de zonden van hun land betreffende de kolonisatie, al het onrecht, de onderdrukking en de wreedheden die er gebeurd waren. Als Belgische delegatie kregen wij de meeste tijd, en hadden wij ook misschien het meest te belijden. Weinig Belgen

kennen de geschiedenis van de wreedheden die Leopold II en Stanley in Kongo begaan hebben: bedrieglijke contracten, gedwongen arbeid in de rubberplantages, oneerlijke uitbating van de bodemrijksdommen, afgehakte handen bij weerstand, gijzelen van vrouwen, vernederingen, miljoenen doden... Op school werden ons alleen maar de positieve dingen verteld, maar dankzij

een aantal recente publicaties en tv-documentaires wordt de ware toedracht meer bekend. We moeten toegeven dat er niet veel Belgen wakker liggen van deze nationale zonden uit het verleden, maar voor de Afrikanen speelt dit des te sterker: zij voelen de gevolgen ervan nog elke dag, politiek, economisch, psychologisch en moreel. We mochten een **officiële belijdenisbrief** voorlezen, die ondertekend was door de Vlaamse en Franstalige Evangelische Alliantie. Onze belijdenis werd enorm warm en dankbaar onthaald. Eindelijk zagen ze eens Europeanen die speciaal kwamen om zich op hun knieën te vernederen en zo een heel andere kant van "christendom" lieten zien dan de vroegere kolonistoren die zending en onderdrukking vermengd hadden. Wat dat betreft is het doel van onze missie méér dan geslaagd. Bij de slotsamenkomst hield dezelfde **minister van staat namens de president** een toespraak, waarin hij van harte vergeving uitsprak, maar ook de eigen schuld van Kongo

beleed die het gevolg was van "de miskennis van de menselijke waarde en van de mens die geschapen is naar Gods beeld". Hij vroeg zelf vergeving aan de andere Afrikaanse afgevaardigden en vergaf hen voor wat zij Kongo hadden aangedaan. En aan het einde zei hij: *"je confie ce jour le destin du pays à l'Éternel Dieu des armées, le Créateur du ciel et de la terre afin qu'il soit le seul Maître et Guide du processus de sa reconstruction et de son développement. Que Dieu tout puissant daigne étendre sa main et sa miséricorde sur nos peuples, nos nations, pour plus d'amour, de solidarité, de justice et de paix afin de*

donner à tous un monde où il fait bon vivre par sa grâce. Que Dieu bénisse la République Démocratique du Congo.» ("vandaag vertrouw ik de bestemming van het land toe aan de Eeuwige, de Heer der heerscharen, Schepper van hemel en aarde, opdat Hij de enige Heer en Leidsman zou zijn van het proces van heropbouw en ontwikkeling. Dat de almachtige God zijn hand en zijn barmhartigheid mag uitstrekken over onze volken, onze landen, voor meer liefde, solidariteit, rechtvaardigheid en vrede, om aan iedereen een wereld te geven waar het goed om leven is door zijn genade. Dat God de Democratische Republiek van Kongo zegene").

Na het belijden van de zonden werd "un acte prophétique de restitution" (een profetische daad van herstel) gedaan: symbolisch werd de kaart van Kongo (geslagen in een koperen plaat) door België terug overhandigd aan het Kongolese volk (en de kaart van Afrika aan de Afrikaanse volken). Daarna hebben alle aanwezigen Europa gezegend, opdat de geestelijke droogte over Europa zou stoppen.

De **persbelangstelling** was, naar onze normen, overweldigend. Tweemaal zijn we met een deel van het team een tv-programma gaan opnemen rond het verzoeningsproces. Maar ook voor het overige was tijdens en na elke samenkomst de pers overvloedig aanwezig – de slotsamenkomst werd live op de nationale tv uitgezonden. Het organiserend comité had tevoren ook 35 grote banieren laten drukken en op drukke kruispunten opgehangen om mensen uit te nodigen. Na de conferentie hadden we nog een ontmoeting met de vice-minister van begroting in zijn ministerie.

Op zondagmorgen waren we te gast in de kerk "La Louange", een kerk die 14 jaar geleden gesticht werd en nu enkele tienduizenden leden telt, met dochtergemeenten over heel Kinshasa, Kongo en andere Afrikaanse en Europese landen. Ook in die dienst werd de verzoening voortgezet door Afrikaanse afgevaardigden (uit Rwanda, Burundi, Zimbabwe, Angola, Zuid-Afrika, Kongo-Brazzaville) die vergeving vroegen aan Kongo; een Rwandees waste hierbij de voeten van een Kongolese vrouw. Ook dit ging heel diep. Na deze dienst moesten we elk afzonderlijk gaan prediken in verschillende dochterkerken van La Louange (De Lofprijs) - een bijzondere ervaring.

Op maandag was er nog een staartje gepland aan de conferentie: de Belgische delegatie was uitgenodigd om nog speciaal **naar Lubumbashi** over te vliegen (op hun kosten), de hoofdstad van de provincie Katanga, de mijnstreek, vanwaar in het bijzonder de bodemrijksdommen naar het westen werden, en eigenlijk nog steeds worden versleept. Willy De Vylder, Ignace Demaerel en Nestor Kamuanga gingen er dus heen. Daar was een kleinere conferentie

georganiseerd in het gebouw van het provinciale parlement met 300-400 kerkelijke leiders. Dezelfde boodschap werd er gebracht en ook heel goed ontvangen door de provinciale minister van cultuur en religie als vertegenwoordiger van de provinciegouverneur, die weeral een warme en diepgaande toespraak hield aan het einde.

Onze negen dagen zijn omgevlogen. In ieder geval zijn er zeer grote stappen gezet in dit verzoeningsproces. **Of het hiermee**

nu afgelopen is? Er is nog werk aan de winkel om dit bekend te maken, in Afrika, maar nog meer in Europa. Dit proces moet ook in België nog enkele niveaus hoger gebracht worden (kerk, regering, koningshuis). Interessant om weten is dat op 18 oktober 2008 het precies 100 jaar geleden zal zijn dat Kongo door Leopold II onder grote druk (wegens de wantoestanden) verkocht werd aan de Belgische staat. En in 2010 zal Kongo haar 50-jarige onafhankelijkheid vieren. Twee zeer goede gelegenheden om de komende tijden grondig werk te maken van de verzoening op regeringsniveau. Ook is er (mogelijk) nog sprake van een verzoeningsconferentie in juli 2009 in Rwanda en Burundi. Want "*...ons heeft Hij de verkondiging van de verzoening toevertrouwd*" (2 Korinthe 5:18-20). Bid tot God dat dit nog krachtig mag doorwerken op alle niveaus.

Ignace Demaerel